

Warszawa, październik 2013 r.

Informacja sygnalna

WYNIKI BADAŃ GUS

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2010-2012

Niniejsza informacja sygnalna została opracowana na podstawie wyników badań GUS¹ *Innowacje w przemyśle oraz Innowacje w sektorze usług* zrealizowanych w 2012 r., z zakresu prowadzonej w latach 2010-2012 działalności innowacyjnej, wdrożonych innowacji oraz poniesionych w tym celu nakładów. Badania te były przeprowadzone zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie programu badań statystyki publicznej na rok 2012 (Dz.U. z 2012 r. Nr 173, poz 1030, z późn. zm.).

AKTYWNOŚĆ INNOWACYJNA

Działalność innowacyjna to całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

W latach 2010-2012 aktywność innowacyjną wykazało 17,7% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 13,9% przedsiębiorstw z sektora usług (wobec 16,9% i 12,3% w latach 2009-2011). Nowe lub istotnie ulepszone innowacje produktowe lub procesowe wprowadziło 16,5% przedsiębiorstw przemysłowych i 12,4% przedsiębiorstw z sektora usług (w latach 2009-2011 odpowiednio 16,1% i 11,6%).

Uwzględniając rodzaj wdrożonych innowacji:

- **innowacje produktowe** wprowadziło 11,2% przedsiębiorstw przemysłowych i 7,0% przedsiębiorstw z sektora usług (wobec 11,2% i 6,3% w poprzednim okresie),
- **innowacje procesowe** wprowadziło 12,4% przedsiębiorstw przemysłowych i 9,1% przedsiębiorstw z sektora usług (wobec 12,4% i 9,0%),
- **innowacje organizacyjne** wprowadziło 10,3% przedsiębiorstw przemysłowych i 10,5% przedsiębiorstw z sektora usług (wobec 8,3% i 9,1%),

¹ Badaniem *Innowacje w przemyśle* objęte były przedsiębiorstwa o liczbie pracujących 10 i więcej oraz rodzaju prowadzonej działalności zaklasyfikowanej według PKD 2007 do sekcji B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych lub E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją. Badaniem *Innowacje w sektorze usług* objęte były podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej oraz rodzaju prowadzonej działalności zaklasyfikowanej według PKD 2007 do następujących sekcji i działów: działu 46 – Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa, sekcji J – Informacja i komunikacja, sekcji K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, działu 71 – Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne, działu 72 – Badania naukowe i prace rozwojowe, działu 73 – Reklama, badanie rynku i opinii publicznej. Badanie to różni się zakresem podmiotowym w stosunku do poprzedniej edycji (dotyczącej działalności innowacyjnej w sektorze usług w latach 2009-2011), które nie obejmowało działów: 59 – Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych, 60 – Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych z sekcji J oraz działów: 72 – Badania naukowe i prace rozwojowe i 73 – Reklama, badanie rynku i opinii publicznej.

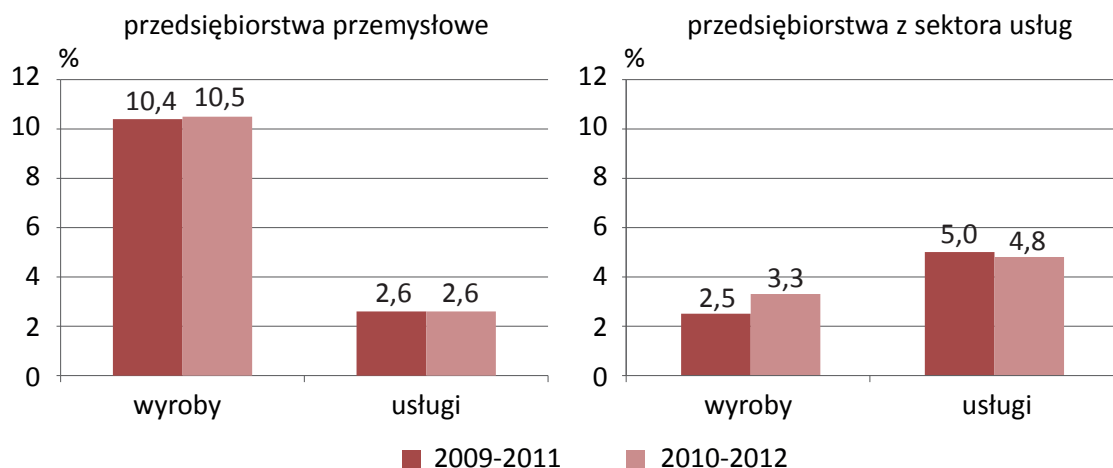
- **innowacje marketingowe** wprowadziło 10,2% przedsiębiorstw przemysłowych i 11,1% przedsiębiorstw z sektora usług (wobec 7,9% i 7,8%).

W ramach innowacji produktowych, nowe lub istotnie ulepszone wyroby wprowadziło 10,5% przedsiębiorstw przemysłowych, natomiast nowe lub istotnie ulepszone usługi – 4,8% przedsiębiorstw z sektora usług. Spośród innowacji procesowych w przedsiębiorstwach przemysłowych dominowały nowe metody wytwarzania wyrobów (9,7%), a w sektorze usług – nowe metody wspierające procesy w przedsiębiorstwach (6,6%).

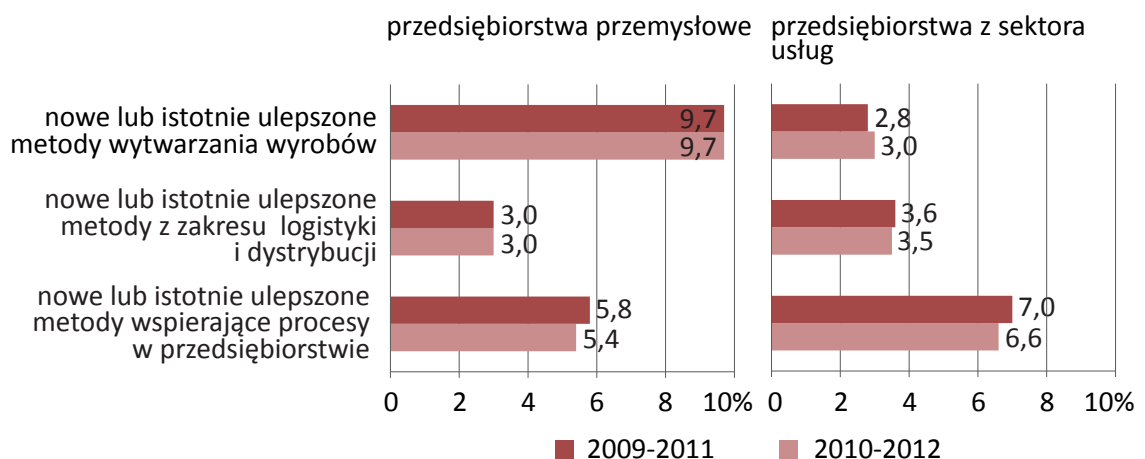
Największy udział przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe, wystąpił w następujących działach przemysłu: *wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej* (52,3%), a także *produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych* (44,8%), natomiast w sektorze usług – w działach: *ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego* (64,9%) oraz *badania naukowe i prace rozwojowe* (43,3%).

Wśród wprowadzonych innowacji organizacyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych przeważały nowe metody w zasadach działania (7,3%), natomiast w sektorze usług – nowe metody podziału zadań i uprawnień decyzyjnych (6,8%). Z innowacji marketingowych w przemyśle najwięcej przedsiębiorstw wprowadziło zmiany w projekcie/konstrukcji lub opakowaniu wyrobów lub usług (5,2%), a w sektorze usług – w nowych mediach lub technikach promocji produktów (6,3%).

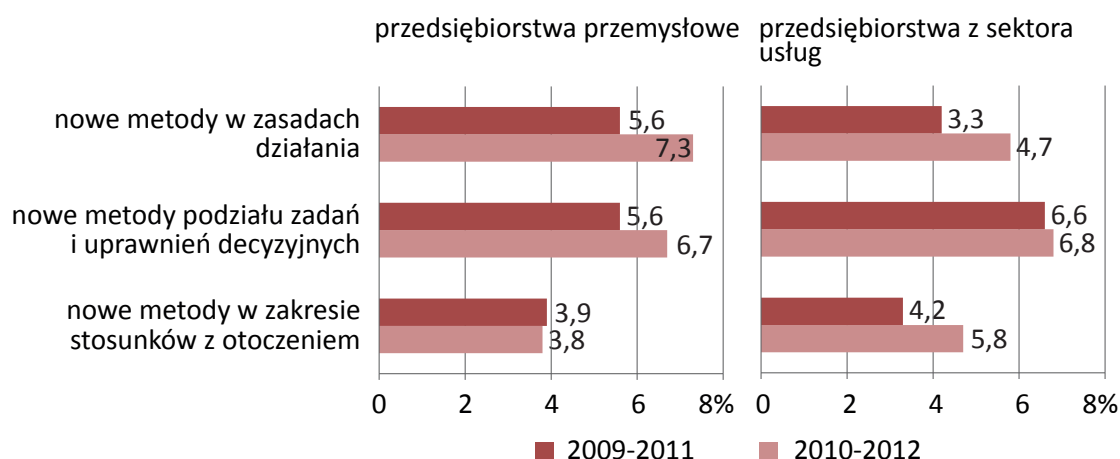
Wykres 1. Innowacje produktowe

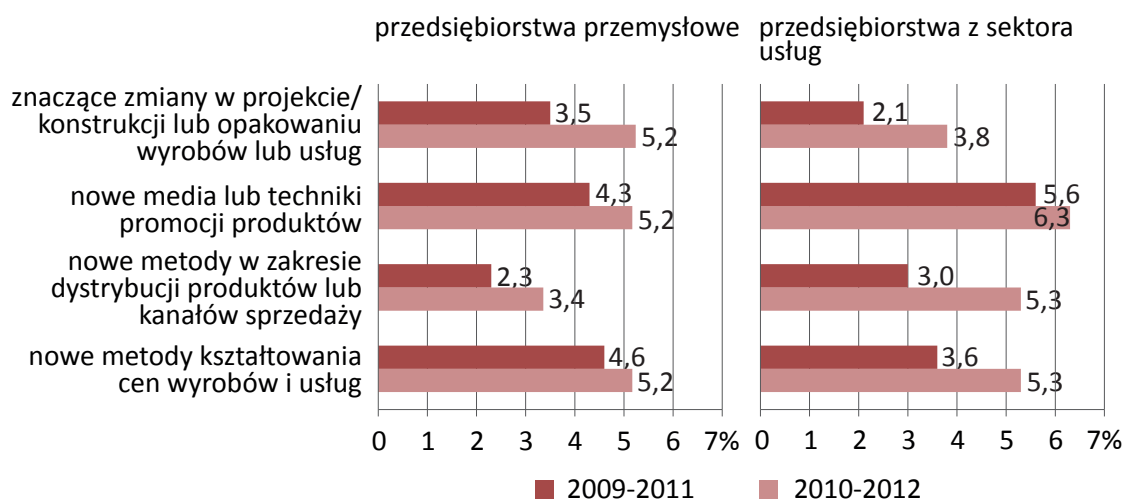
Wykres 2. Innowacje procesowe

Wykres 3. Innowacje organizacyjne

Wykres 4. Innowacje marketingowe

NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ

Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych w 2012 r. wyniosły 21535,4 mln zł, a w przedsiębiorstwach z sektora usług – 15145,4 mln zł. W przedsiębiorstwach przemysłowych dominowały nakłady inwestycyjne, które stanowiły 74,0% wszystkich nakładów na innowacje. Przedsiębiorstwa z sektora usług najwięcej środków przeznaczyły na działalność badawczo-rozwojową – 40,1% oraz na inwestycje – 33,8%. Ponadto poniesione zostały nakłady m.in. na zakup oprogramowania, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych, szkolenia, marketing.

Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz w sektorze usług finansowane były głównie ze środków własnych (73,7% nakładów na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych i 69,6% – w sektorze usług). Mniejszy udział w tych nakładach stanowiły w przedsiębiorstwach przemysłowych środki z grupy pozostałe (10,6%), a w sektorze usług – środki budżetowe (14,1%).

PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY

W 2012 r. udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2010-2012 w przychodach ogółem wyniósł w przedsiębiorstwach przemysłowych 9,2%, a w sektorze usług – 3,1%.

Przychody ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych bada się w podziale na przychody ze sprzedaży:

- produktów nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku, na którym działa przedsiębiorstwo,
- produktów nowych lub istotnie ulepszonych tylko dla przedsiębiorstwa.

Tablica 1. Udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem w 2012 r. według liczby pracujących

Wyszczególnienie	Produkty wprowadzone na rynek w latach 2010-2012		
	ogółem	nowe dla rynku	nowe tylko dla przedsiębiorstwa
	w % przychodów ze sprzedaży ogółem		
Przedsiębiorstwa przemysłowe	9,2	3,8	5,4
liczba pracujących:			
10-49	1,9	1,2	0,8
50-249	4,7	2,3	2,5
250 i więcej	11,9	4,8	7,2
Przedsiębiorstwa z sektora usług	3,1	1,4	1,8
liczba pracujących:			
10-49	0,4	0,2	0,3
50-249	3,2	0,8	2,4
250 i więcej	5,9	3,0	2,9

W przychodach ze sprzedaży produktów innowacyjnych, produkty nowe lub istotnie ulepszone dla rynku w 2012 r. stanowiły w przemyśle 41,4%, natomiast w sektorze usług – 43,8%.

STARATEGIE I PRZESZKODY DLA REALIZACJI CELÓW PRZEDSIĘBIORSTWA

W badaniu działalności innowacyjnej za lata 2010-2012 wprowadzono nowy moduł dotyczący strategii i przeszkód dla realizacji celów przedsiębiorstwa. Poproszono respondentów o wskazanie stopnia ważności realizacji następujących celów:

- wzrost przychodów ze sprzedaży,
- wzrost udziału w rynku,
- zmniejszenie kosztów,
- wzrost marży.

Ponadto poproszono o ocenę ważności następujących strategii dla osiągnięcia celów przedsiębiorstwa:

- rozwój nowych rynków w Europie,
- rozwój nowych rynków poza Europą,
- redukcja wewnętrznych kosztów działania,
- redukcja kosztów materiałów, komponentów lub usług,
- wprowadzenie nowych lub istotnie ulepszonych wyrobów lub usług,

- intensyfikacja lub udoskonalanie marketingu wyrobów i usług,
- wzrost elastyczności działania i reakcji przedsiębiorstwa,
- budowanie aliansów itp. z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami.

Respondenci mieli również wskazać, jak istotnymi przeszkodami dla realizacji celów były następujące czynniki:

- silna konkurencja cenowa,
- silna konkurencja dotycząca jakości produktu, opinii o nim lub marki,
- brak popytu,
- innowacje konkurencji,
- dominujący udział w rynku konkurencji,
- brak wykwalifikowanego personelu,
- brak wystarczających funduszy,
- wysokie koszty dostępu do nowych rynków,
- wysokie koszty dostosowania do regulacji rządowych i prawnych (lub wymogów prawa),
- brak wsparcia ze strony instytucjonalnego systemu wspierania działalności innowacyjnej.

W każdym wierszu należało wskazać właściwy stopień znaczenia według następującej skali: 1 – wysoki, 2 – średni, 3 – niski, 4 – bez znaczenia.

Najczęściej wskazywanymi celami – ważnymi w stopniu wysokim – były: wzrost przychodów ze sprzedaży (dla 56,4% przedsiębiorstw przemysłowych i 59,4% – usługowych) oraz zmniejszenie kosztów (odpowiednio 47,8% i 46,4%). Dla osiągnięcia celów najważniejszą strategią w przemyśle, stosowaną przez wszystkie przedsiębiorstwa, była redukcja wewnętrznych kosztów działania, natomiast w sektorze usług – redukcja kosztów materiałów, komponentów lub usług (dla 27,9% przedsiębiorstw). Najbardziej istotną przeszkodą dla realizacji celów w przedsiębiorstwach przemysłowych i z sektora usług okazała się silna konkurencja cenowa (dla odpowiednio 43,9% i 47,3% przedsiębiorstw).

PODSUMOWANIE

- W latach 2010-2012 w Polsce 16,5% przedsiębiorstw przemysłowych i 12,4% przedsiębiorstw z sektora usług wprowadziło nowe lub istotnie ulepszone innowacje produktowe lub procesowe.
- W przedsiębiorstwach przemysłowych najczęściej były wprowadzane innowacje procesowe (12,4%), a w sektorze usług – innowacje marketingowe (11,1%).
- Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych w 2012 r. wyniosły 21535,4 mln zł, a w przedsiębiorstwach z sektora usług – 15145,4 mln zł.
- Dominującym rodzajem nakładów w przedsiębiorstwach przemysłowych były nakłady inwestycyjne, które stanowiły 74,0% wszystkich nakładów na innowacje. Przedsiębiorstwa z sektora usług najwięcej środków przeznaczyły na działalność badawczo-rozwojową – 40,1%.
- Nakłady na działalność innowacyjną w przeważającej części są finansowane ze środków własnych przedsiębiorstw (73,7% nakładów na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych i 69,6% – w sektorze usług).
- W 2012 r. udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2010-2012 w przychodach ogółem w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniósł 9,2%, natomiast w sektorze usług – 3,1%.